

OM Å FÅ VOKSE I RO

AV NILS CHRISTIE

Til vårt yrke som kriminologer hører en tendens til å rykke ut til forsvar for mennesker som underkastes den ekstreme isolasjon. Fint. Men med det gode kan følge en tendens til litt for ivrig også å blande oss inn i kanskje nokså vanlige menneskers selvvalgte isolasjon i hverdagslivet.

Derfor disse linjer. De handler om en kjenning jeg har. Han sitter nokså ofte under bordet sitt. Ikke vet jeg hva han gjør der. Kanskje han tenker. Eller sløver.

Første gang jeg så ham under bordet, slo det meg; her må noe gjøres. Han under bordet er i tolv-årsalderen, og jeg tenkte på verdifulle barndomsår som ikke måtte gå til spille, muskler som burde utvikles, bøker som burde leses. jeg tenkte også på den språklige utvikling og på den konstruktive leken med andre, alt sammen viktige forberedelser til voksentilværelsen.

Det kriblet i meg etter å gripe inn. Gjøre noe for stakkaren. Få ham med i samværet, inn i fellesskapet. Kanskje har han det vondt under bordet. Lider i ensomheten.

Heldigvis fikk jeg ikke lov å gripe inn. Folkene rundt ham sa: La ham være. Vi er rundt her, hvis han trenger oss. Det er bedre han selv skjerner av enn overøses av inntrykk fra oss, fra bøker, fra fjernsyn. Hvorfor skal ikke mennesker få sitte under bordet, alene, hvis de vil sitte under bordet, alene?

Etter hvert er jeg begynt å like at han sitter der under bordet, og ikke minst at han får sitte i fred. Kanskje flere av oss burde sitte der, og la andre sitte.

Dagdrømmer var mitt skjulested i barndom og ungdom. I mange år som voksen ergret jeg meg over alt det jeg på den måten var gått glipp av. Drømte meg uavlatelig vekk fra skolefag og lek, hanglet bare såvidt igjennom eksamener og sosialt liv.

Det var ikke bare fint. Men kanskje nødvendig. Dagdrømmene blir en beskyttelse. En får tid til å vokse inn i verden i egen takt, finne svar på egen hånd. Dessuten: dagdrømmene gjør at skolens verden ikke blir den eneste, ikke den viktigste.

Kanskje det er farlig for et barn å lære å snakke. *Det* er jo også en sløving. Ordene er tillærte inndelinger av erfaringer. Men tenk om det er de gale inndelingene vi lærer. Godt og ondt, vakkert og stygt, modig og feigt, – i hvert fall er det for *enkle* inndelinger.

På skolen lærer vi hvordan vi skal besvare oppgaver. Først skal vi gå til bøkene og se hva andre har sagt, deretter spørre andre om noen finnes å spørre, og så til slutt skal vi disponere oppgaven. Så er det bare å fylle inn litt tekst, det hele er ferdig.

Men en kan jo også gå den andre veien og *først* spørre seg selv. Sette seg under bordet eller borti en krok, og fundere litt helt for seg selv. Og så kunne det hende det suste og bruste litt inni en av noe en kom på, av noe som var en del av en selv, noe som det derfor ble *viktig* å få sagt. Og så kunne en jo si det akkurat slik.

Etterpå kunne en jo se eller spørre hva andre hadde tenkt om samme sak. *Etterpå*, når en først selv hadde funnet ut noe fra seg selv.

Det kan vel hende at barn som sitter mye under bordet har funnet en metode til å få være i fred, finne ut på egen hånd, sløve om så det gjelder. »Kan man klippe i vann?« heter en dansk film som handler om en barnehage hvor pedagogene sluttet å aktivisere barna og lot dem i fred. Mange begynner å stille spennende spørsmål når de slipper å bli foret med svar på forhånd.

Det er sikkert ikke bare bra å sitte stille, sløve, – ikke være til stede i samværet eller i klassen. Men det kan jo være bedre enn ikke å være til stede i seg selv.

Adresse: Professor, dr. philos. Nils Christie
Universitetet i Oslo
Karl Johans gt 47
Oslo